



זכרון תורת משה

אכסניה לתורה וחסידות

יו"ל ע"י חבורת האברכים שע"י מרכז מוסדות לעלוב
מיסודו של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זצוקללה"ה זיע"א
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

פרשת וישלח
ט"ז כסלו תשפ"ג
גליון התרפ"ז

זמני כניסת ויציאת שבת קודש			
ר"ת	מוצ"ש	הדה"נ	
בני ברק	5:17	4:14	5:49
ירושלים	5:15	4:00	5:53
באר אפרק	5:29	4:10	5:41

דברי תורה

ממורינו הגה"צ אב"ד דקהילתנו שליט"א

מלחמת הקדושה עם הקליפה הגה מדרכי הייצר לבא בתחבולות ובערמה אל האדם ולהכשילו, וכשבא אל האדם להכשילו בעבירה שידוע שהוא עבירה, אף שמביאו לידי יסיון קשה, מ"מ בידעו האדם שזה עבירה יש בכוח להתגבר עליו מפחד לחטוא ולעבור על רצונו ית', משא"כ כשהייצר בא אל האדם ואומר לו על עבירה שהוא מצוה, ושהוא רצון הבורא לזה צריך הרבה כוח ועוז לעמוד נגדו, ולעמוד על ערמימותו של הייצר, וההמון עם הפשוטים כשל כחה לעמוד בניסיונות כגון אלו, וגם הצדיקים צריכים עמל ויועז רב לעמוד דעלמא, ופי' מרן הבעש"ט הק' המונה שוחט דעלמא היינו היצ"ה, שהוא המלאך המת משום מאי מחייב, דאיאת (סוכה נב) שלעת"ל הקב"ה יתרוג את המלאך המת, ולמה חייב מתהב הוא עשה שליחותו של הבורא, ומתריצין משום צובע, שהשליחות היתה שיפתה את האדם לעשות עבירה, אבל לא לרמותו ולומר לו על עבירה שהוא מצוה, וכן להיפך.

וזהו משום צובע שהוא מפתה את האדם בצביעות ובשקר ולכן חייב ע"כ. ולכן העבודה להכניע הייצר הבא בצביעות הוא קשה ביותר, והצדיקים הק' בעבודתם הק' מכניעים את הייצר הזה, וע"י עבודתם הק' ייקל להמון העם לעמוד נגדו ולהתגבר עליו, ובשפת אמת (וישב תרמ"ז ד"ה איתא) אי' על מאחז"ל (יומא לה): יוסף מחייב את הרשעים, שאומרים לרשע היית יכול להתגבר על יצרך שהרי יוסף ג"כ התגבר, ולכ"י צ"ב וכי איך מדמיין יוסף הצדיק לרשע, וכי כוחו הרשע להתגבר הוא ככוח דיוסף הצדיק מדת היסוד, אלא הכונה שאומרים לרשע היית יכול להתגבר על יצרך מכיון שיוסף הצדיק כבר עשה העבודה בשבילך, ובהכנעת הייצר ע"י יוסף גרם שכ"א יוכל להתגבר על יצרו בכוח יוסף, וזהו יוסף מחייב הרשעים, ע"כ.

וכן כל הצדיקים בעבודתם להכניע הייצר השפיעו בכוחם לדורותם ולדורות הבאים שיוכלו להתגבר עליו, והנה לבן הארמי שמרמו על הקליפה שביקש לעקור הכל, שהוא הי' בבחי' של יצ"ה"ר המחטא האדם ומפתהו לעבירות בפיתוי של ניסיון המתוק והערב, שממתיק לו העבירה, ומקשה ומכביד עליו המצוה, אך לא עושה מעבירה מצוה וההיפך, משא"כ עשו כתיב בי כי ציד בפיו ומראה טלפיו לומר שאני טהור כמ"ש (יש"י תולדות מולד), שהוא האופן השני של היצ"ה"ר שמראה עצמו כעושה מצוה ורצון הבורא, ובזאת יבוא אל האדם להכשילו, ועל זה צריך שמירה מעולה לדעת הדרך ילכו בה.

שיחת קודש

מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

וישלה יעקב מלאכים

הבטחת הקב"ה ליעקב אע"ה

וי"ל שהנה ריש ויצא' כשנגלה אליו השי"ת כשיצא בדרכו ללבן אל"ל אני ה' אלוקי אברהם ויצחק, ולכאן למה תלה באבותיו ולא אמר ליה אני ה' אלוקך, וגם אם מזכיר אבותיו למה פירטם כ"א בפנ"ע ולא כללם גם יחד.

ואמנם בפשטות י"ל שרצ"ל שכמו שעזרתי להם כ"א בענינו כך גם לך אעזור כמו"כ ולכן מפרטם כ"א בפנ"ע לומר שזכות כל א' מהם תעמוד לו בפנ"ע ולעולם יהא לו זכות שתגן עליו אם של אברהם ואם של יצחק,

ולכן היה השי"ת מפרטם, אלא שיעקב אבינו מרוב ענוותנותו פירש הענין באופן אחר שלכן אל"ל ה' אלוקי אברהם אביך דייקא לומר שאעזור לך אם תהיה ראוי שהוא יקרא אביך היינו שמעשיך הטובים יהיו דומים כמו של אביך יצחק, או תהיה ראוי שתגן עליך זכותם ואעזור אני לך, ולכן חשש שמא נתלכלך בחטא ושוב אינו ראוי שתגן זכותם ותתקיים לו הבטחת ה', לכן אפי"ה חשש מעשיו אחיו, הגם שאח"כ נגלה אליו מלאך האלוקים בחלום בבית לבן וא"ל "אנכי הא-ל בית א-ל אשר משחת שם מצבה אשר וכו' עתה קום צא מן הארץ ושוב אל ארץ מולדתך",

א"כ שהזכירו את חלום הסולם ועפי"א אל"ל לשוב לא"י היה יכול יעקב שיקיים לו ה' הבטחתו שם, א"כ מה יש לו לחשוש שהתלכלך בחטא וכו' הרי ה' רומז לו שיקיים לו הבטחתו, אלא שיעקב חשש שהנה שם בחלום הסולם כתיב "והנה ה' נצב עליו" ולא הזכיר שמו יעקב, ואילו בחלום בבית לבן היה גשש וענין מיוחד בהזכרת שמו כמש"כ "ויאמר אלי מלאך האלוקים בחלום יעקב ואמר הנני",

א"כ סבר שרומז לו שדווקא אם יהא ראוי לשמו בחי' שמך נאה לך ואתה נאה לשמך כמו שמצינו שהרשעים שוכחים שמם ליום הדין כי השם הוא מהות ועצם הנשמה, אבל הרשעים נסתלק מהם חיות הנשמה ובהייהם קרויים מתים ולכך שוכחים שמם,

ומזאת חשש יעקב שמא קילקל מעשיו ואינו ראוי לשמו ושם אחר חלום הסולם אמר "והיה ה' לי לאלוקים" ופירש"י שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף אבל עכשיו חשש יעקב בחי' עקב-ענווה בענוותנותו שהתקלקל ח"ו הענין ולהכי על אף ההבטחה חשש מעשו, ועדיין חיפש תחבולות כדורון ומלחמה ותפילה שקדמה שהיא שלימות הכל והוא יעקב שלימתא,

ואכן אמנם עזרו השי"ת "ויבוא יעקב שלם", בגופו בכמונו ובתורתו עם כל מיני ישועות עליו וזרעו עד סוף כל הדורות אכיה"ר.

יעזור השי"ת שנוכה לבחינת יעקב איש תם יושב אוהלים אהלי התומ"צ ונוכה לתשובה שלימה וישועה שלימה, רפואה, ותו"ג במק"א, ושמירה עליונה לכ"י בכ"מ שהם, הגאולה שלימה אויף א זיסע אופן אויף אייביג.

וישלה יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום (לב, ד) וברש"י הק' פירש מלאכים ממש, וכי השפתי חכמים שרש"י למד זה מודכתיב 'לפניו היינו אותם שהיו עכשיו לפניו מה שמבואר סוף פרשה הקודמת "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים, א"כ הם היו לפניו ומה מוכח שישלח יעקב מלאכים ממש, אבל באמת צ"ע בדבריו שעדיין יתכן שישלח בני אדם אלא שאף הם היו אז לפניו ומשם שלחם ומנין שהם היו מלאכים ממש, וי"ל שא"כ מה נפק"מ שהיו לפניו ומה צריך לכתוב זה, מה גם שבלא"ה בסתם שולח אדם שלוחים מאלו שסמוכים אליו וא"כ תיבת לפניו מיותרת, לכן מזה רואים שכאן באה תוה"ק ללמד מזה ולכן משמע לפניו היינו מלאכים ממש

ובאופ"א י"ל שהדיוק הוא מכיון שהיה אפ"ל וישלח יעקב שליחים, א"כ למה כתיב מלאכים אלא ע"כ להשמיע שהוא מלאכים ממש שאיירי בהו לעיל "ויפגעו בו" כו ולא מלאכים שנשלחו מבג"א, ומ"מ צ"ב למה באמת שלח מלאכים ממש ולא בני אדם, והרי רק רצה להתודע מהנעשה אצל עשיו ולזה יכל לשלוח אף בג"א, וי"ל שלכן שלח מלאכים כדי להפחיד לעשיו, שמוא עיד"ז ימשוך ידיו מלהילחם עמו, וזה לא היה משיג כ"כ ע"י בג"א לכן שלח מלאכים ממש, ועכ"ז התקין עצמו אחר"י לדורון תפילה ומלחמה, לפי שראה שאפי' שיש לו לפחד מהמלאכים עכ"ז הולך לקראתו עשיו וד' מאות איש עמו, לכן חשש יעקב אע"ה כי עשיו הוא זקינו של עמלק שהי"ל מסי"נ להרע לישראל ואפי' שידע שזה יהיה סופו להכרת עדי אובד במחית עמלק עכ"ז קפץ לאמבטיו רותחת ונכוה בעצמו ובלבד שלא יוסיפו האומות לחשוש עוד מישראל.

א"כ שמוא כמו"כ בעשיו הגם שיש לו לפחד ממלאכי יעקב עכ"ז ימסור נפשו כדי להרע לו, ומהו עדיין חשש יעקב ועדיין הכין א"ע לדורון וכו'.

והנה כבר הקשו בספה"ק למה חשש ממנו יעקב אע"ה והרי השי"ת הבטיחו כבר "והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך וכו'", ואם ה' הבטיחו הרי גם יקיים ולמה זה חשש, ויש מפרשים שתי' דיעקב סבר שזו ההבטחה היא רק עליו משא"כ על צאצאיו ומשפחתו ונשיו עליהם חשש באמרו 'פן יבוא והכני אם על בני' ח"ו,

ויש שתירצו דהחשש היה משום שעשו נותר בא"י א"כ יש בידו זכותה להצליחו משא"כ יעקב שהה בחו"ל וחסר היה זכותה ולכן פחד שמא בזכות זאת יתגבר עליו, ועוד שעשיו קיים בשנים אלו מצות כיבוד אב ואם ומיעקב זה נמנע בהיותו רחוק אצל לבן, וא"כ שמא כל אלו הסיבות משו"ה לא יעמדו לו זכויותיו בעמדו בפני עשיו, מה גם שע"י שכיבד עשיו את יצחק המשיך לעצמו זכות אבות, ורש"י תירץ באופ"א שחשש שמא התלכלכתי בחטא בשעותי אצל לבן וגם קטנו זכויותי ע"י רוב חסדים שעשה ה' עמדי, ושמא לא אוכה לקיום הבטחת השי"ת, אלא שדבר זה צ"ב הא אם הוא הבטחה מהשי"ת הרי ראוי שתתקיים בכל אופן ואפי' אם נכשל בחטא או קטנו זכויותי שהרי הבטחה היא ענין חזק טפי ולמה זה חשש,

קטנותי

פנינים על הענווה בפרשה

הענוה באה מחסדי השי"ת

קטנתי מכל החסדים ומכל האמות. אדוני אבי זקני מורי ורבי זצלה"ה הגיד בשם הרבי מלובלין פירוש קטנתי מכל החסדים, שגם זה שקטן בעיניו, [הוא] גם כן מחסדי השי"ת.

וי"ל עוד שעל ידי החסדים שעשה עמו השי"ת, הכיר כי קטן הוא, שער"י גודל חסדיו ית' שרואה האדם, עי"ז מבין קטנותו. (שפת אמת - תרל"א)

החסדים מקטינים אותי בעיני

מטנתי מכל החסדים ומכל האמות אשר עשית את עבדך.

יש אנשים שכיון שהקב"ה עוזר להם ומעלים לגדולה, הריהם בועטים ח"ו, ומדומים שהכמתם עמדה להם, וכמ"ש (דברים ח' י"ז) כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה,

אבל יעקב אבינו ע"ה מדה אחרת היתה בו, שאמר "קטנותי מכל החסדים" פי' החסדים מקטינים אותי בעיני, כל מה שאתה מועניק לי יותר, הריני קטן עוד יותר בעיני עצמי, כי ככל שאני מוכר יותר את גדולתך המתגלה ע"י החסדים, מרגיש אני את עצמי יותר שפל וכנע לפניך. (דברי שמואל - סלונגי)

מדת הקטנות יקר אצלי יותר מכל החסדים

קטנתי מכל החסדים ומכל האמות אשר עשית את עבדך. ואמר אמו"ד זצוק"ל פירוש "קטנתי" היינו מדת הקטנות, יקר לי מכל החסדים ומכל האמות אשר עשית את עבדך ודפח"ח. (דברי ישראל - מודו"י)

אפי שהוא בחי ישראל מ"מ יאחו במדת

יעקב - ענוה
ויאמר לו אלקים שמך יעקב, לא יקרא שמך עוד יעקב, כי אם ישראל יהיה שמך.
ביאור השמות ויעקב, ישראל נראה בדרך רמז, כי יעקב רמזו על אופן העבודה, שצריך להיות האדם תמידי עקב ושפל, בפני אות י' הכתוב בראש, שהוא מורה על בורא עולם,

אמנם יש לך בני אדם שהם ענוים ושפלים בעיניהם, אמנם מחמת שהם בטלים ופורקי עול מתורה ועבודה, ועלולים לעבירות בכל שעה, ומטעם זה הם מכירים שפלותם, ולא זו הדרך לעובדי ה', רק לעובדי ה' במוצת עשה ולא תעשה וקדוקי סופרים, ואפע"כ תהיה בו רוח נשברה ונמוכה לפני גדול אדוננו רב כח לדעת שעדיין לא יצא ידי חובתו.

וזה שאמר הכתוב "שמך יעקב", כלומר שתתנהג בעקב וענוה, זלא יקרא שמך יעקב" באמת, כלומר שתהיה כטיפוס הנ"ל, רק "ישראל יהיה שמך", המורה גדלות עבודת ה', ושמך יעקב - ענוה, לא תזוז ממך. (עבודת ישראל)

לפעמים צריך להיות בחי ישראל - גאווה

דקדושה
או יאמר [על הפסוק הנ"ל], שמרנו על הצדיק העובד ה', שצריך להיות בחינת עקב וענוה, ולדעת כי הוא אין ואפס,

אמנם לפעמים צריך הצדיק להתחזק ולעמוד על עמודו, לעורר רחמי המלכים והשרים י"ה, לבטל גזרות רעות מעל אחינו בני ישראל וכו',

וכמו ששמענו בדרך זה ממורנו החסיד הצדיק מורנו אלימלך זצ"ל, ולא שהתנשאו ורוחם בזה באמת, רק היו מרוממים ומנשאים את עצמם להמתיק הדגנים, ולעמוד כתרס נגדם.

וזה שאמר הכתוב, הגם ש"שמך יעקב" כנ"ל, מ"ז לא יקרא שמך יעקב, כלומר לא לעולם, כי אם לפעמים "ישראל יהיה שמך", ותתנשא בדרך "כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל". (שם)

משנתם של צדיקים

מידת הענוה

ללמוד מהארץ מידת הענוה

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ (אבות פ"ב משנה ב'). מבאר הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע שהלומד תורה עליו לשלב את דרכה של הארץ עם תורתו,

ומהי דרכה של הארץ, כל חיי עולם הזה באים מכוונה של האדמה, כל המאכלים צומחים באדמה, כל המשקאות עשויים ממים הנמצאים במעמקי האדמה, אבני הבתים נחצבו מהאדמה, גם המלבושים מקורם באדמה, גם בעלי חיים שהבריות אוכלות את בשרם ניוונים מצמחי האדמה,

ולמעשה יוצא שבלי הטובות שמפיקים מן האדמה אין שום בעל חיים מסוגל לחיות עלי אדמות, האם גומלים הבריות לאדמה על התנהגותה הטובה כלפיהם? לא! כל אחד דורך ברגליו על הקרקע, חופר בה, יורק עליה, רוקד עליה, למעשה היחש אל האדמה הוא יחס של כפיית טובה,

ואפע"כ לא נשמע מעולם שהאדמה תאמר: איני מוכנה להמשיך להיות עפר תחת כפות רגלי בני אדם, וברצוני שיתחילו לכבד אותי ולהתנהג איתי בהתאם למעשי,

כשם שהאדמה משמשת אסקופה נדרסת לכל וממשיכה לעשות את התפקיד שהטיל עליה השי"ת, כך הלומד תורה חייב להיות מוחל על כבודו האישי, ולשמוע חרפתו מבלי להשיב,

וזה פירוש המשנה: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, אימתי תורתו של האדם יפה ומשובחת, כאשר משולבת עמה "דרך ארץ" היינו דרכה של הארץ כנ"ל, אז תורתו עולה למרום ומשמחת אלקים ואדם. (עשר צחצחות מערכת סטרעליסק אות מ')

גאווה וגודל לב מנין לנו

בצוואתו הקדושה של הגה"ק החת"ס זי"ע כתוב לאמור: ואם ירום ה' קרנכם ויחוס לחנכם כאשר אקוה בעוה"י, אל תרימו ראשכם בגאווה וגודל לב נגד שום אדם כשר ח"ו,

עוד כתב הגה"ק: "דעו כי אנחנו בני אברהם, תלמידי משה רבינו, עבדי מלך דוד - אבינו אמר ואנכי עפר ואפר, רבינו אמר ואנחנו מה, מלכנו אמר ואנכי תולעת ולא איש, והמלך המקווה יתגלה בדמיון עני ורוכב על החמור,

וא"כ גאווה וגודל לב מנין לנו. (צוואת החת"ס זי"ע)

באין - מליץ יושר

באין מליץ יושר (פי"ט תפילת ימים נוראים). פירוש דיעקר הוא דאדם אע"פ שחטא, רק כיון שידע שחטא, ומבקש מלפני ית' שימחול לו, ומכיר בשפלותו זה הוא גופא מליץ יושר לפני,

וזה "באין", במדה שאדם מחזיק עצמו ל"אין", זהו גופא "מליץ יושר". (קדושת לוי ר"ה)

מעשיהם של צדיקים

במעלת הענוה

בסוד שיח חסידים - ענוה של רביה"ק מוהר"ד מלעלוב

בשהגיע הרה"ק מרן רבינו דוד מלעלוב זי"ע להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק, שאל אותו הרב ר' אלימלך ווער איז דער ערגסטער און לעלוב [מי הוא האיש הגרוע בלעלוב], אמר רביה"ק מוהר"ד: איש פלוני, אמר לו הרה"א א"כ איני יכול ליתן לך עדיין שלום, אז אמר מרן זי"ע א': "כשאני כאן בליזענסק אזי הוא הגרוע, וכשאני בלעלוב אזי אני הגרוע", ונתן לו הרה"א שלום. (אוצר ישראל קי"ט)

בהושענא רבה שנת תק"כ, רמז מרן הבעש"ט הק' זי"ע א לתלמידיו כי קרב יומו ויצטרק לעשות להם רב במקומו, כששאלוהו: איככה נדע אצל מי לדרוש אלקים? אצל צדיק פלוני, או פלוני? אמר להם: שאלו ממנו עצה להיפטר מן הגאווה - אם יאמר לכם איזו עצה מעשית אין ב ממש, אבל אם יאמר שרק השי"ת יכול לעזור - אליו תדבקון.

וחסידים מספרים: אחרי הסתלקות מרן הבעש"ט, נכנסו קצת תלמידיו אצל המגיד הגדול, מהר"ד ב מזריטש זי"ע, ושאלו מפיו: מה יעשה אדם ויעקור מעצמו את הגאווה? פתח והשיבם: הגאווה היא מלבש אלוך, "ד" מלך גאות לבש", אין מציאות להעבירה מן השולם, אין עצה להיפטר ממנה אחת ולתמיד, אלא האדם מחוייב להישמר מפני הגאווה עד נשימת אפיו האחרונה. מיד ידעו התלמידים כי רוח אלקים נוססו בו והמליכוהו עליהם.

בסוד שיח חסידים - ענוה

אמר הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהוביטש זי"ע: "כשאני מביט על אחרים, אף אחד אינו מוצא חן בעיני, אולם בהביטי על עצמי, הכל זולתי כבר נושאם חן בעיני".

רבי אורי השרף מסטרעליסק זי"ע מרגלא בפומיה: "ידעתי כי עפר ואפר אנכי, וידוע אני שהקב"ה מלך גדול ונורא, אולם אפחד פן בבואי לעלמא דקשוט יתחולר לי שהקב"ה גדול הרבה יותר משחשבת, ואני קטן עוד יותר משיערתי, במצא את היי"ת בעולמי אלא דל גאה!"

שמעתי מהרבי מלובלין זי"ע שאמר להרה"ח מו' זלקא מצאנז ז"ל, מגודל מריחות לבו בהתנצלות כדרכו בקודש: אני יודע רבני ומתכוין למרוד בו ומכעיסו בכל עת, ואין לי שום תנחומים רק בעת שיבוא העת פירוד היסודות ואלך לעפר ושם ינחו כל פועלי און ושם חדלו חגג, וזהו תנחומתי. (רמתיים צופים - אליהו זוטא)

כשנפגשו הרבי מלובלין והרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, אמר הרבי מלובלין לפני הרה"ק מטשערנאביל, עשיתי חשבון הנפש במה שעסקתי השנים והחדשים והימים והשעות איך הכנסתי לבורא, אין לי שום נחמה לנפשי, כי אם בזכר כי אמות ואבוא בכלח עלי קבר, ויתהוה מאתי עפר ואז לא אכעיס הבורא ית"ש וזאת נחמתי. (שפתי קודש)

הרה"ק רבי רפאל מבארשיד זצ"ל היה שגור על פיו לומר: "צדקה עשה אתנו הקב"ה שאסר את הגאווה, ותובע מן האדם להשפיל ברך, הגע בנפשך, אם היה הקב"ה פוקד עלינו להתגאות, איך הייתי מסוגל לקיים מצוה זו - במה אתגאה!?"

הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע בכל ליל שבת קודש לפני הקידוש היה הולך וסובב בכל הביהמ"ד לראות את האנשים שנמצאים שם, ולא עשה קידוש עד שפעל בעצמו שהוא הכי נמוך מכל האנשים שהיו שם, ופעם אחת היה שם איש יהודי בעל עבירה גדול רח"ל רע לשמים ורע לבריות, ולא היה יכול לפעול בעצמו שהוא נמוך ממנו, כי לא ראה בעצמו דבר שיהא הוא גרוע ממנו, וחשב הרבה עד שלבסוף פעל והחליט שאכן הוא נמוך ממנו, שאמר שאילו הייתי אני בעצמי במצב שכזה לא הייתי נכנס לביהמ"ד, ולא הייתי הולך לשלחנו של הרבי, ואז עשה קידוש.

לא להתגאות עם הענוה

ופילגשו ושמה ראומה, ותלד גם הוא את טבח (פר' וירא). פירש מרן הבעש"ט דקאי על ענוה פסולה, פירוש שמתגאה בענוה שלו, ורוצה להראות שהוא ענו, וזהו "פילגשו ושמה ראומה" כי ענוה פסולה הנה הוא פילגש, ושמה ראו מה', פירוש ראו שאני עומד במדרגת ובחינת מה', "ותלד את טבח" על ידי זה הציה"ר טובח אותו.

ועל ענין ענוה פסולה הנ"ל, המשיל מרן הבעש"ט זי"ע לאחד שהיו לו כל המעלות ומדות משובחות, אלא שהיה בעל גאווה גדולה, ואמרו לו השולם הרי יש לך כל המעלות משובחות, אלא שיש לך חסרון זה שאתה בעל גאווה, התלמד עצמך להיות ענו, ושוב לא יחסר לך שום מעלה, ועשה ק והתלמד להיות ענו וכו', ופעם אחת הקניטו אדם אחד, אמר לו, שוטה שבעולם מה אתה חשוב כנגדי, כיון שאני ענו ג"כ, לא יחסר בי שום מעלה וכו' והיצא מזה וכו'. (בעש"ט פר' וירא)

לפעמים צריך גאווה דקדושה

וצוה הכהן וגו' עץ ארז ושיני תולעת ואזוב (פר' מצורע).

מהרב הצדיק מאפטא נ"י, למה היה צריך להביא עץ ארז ושיני תולעת ואזוב, אמנם צריך בזה חוט המשקל, להכריע במשקל כמה מהגבהות לעבודת השי"ת, וכמה מהשפלות למילי דעלמא, ולזה רמזו השני תולעת שהביא עם הארז והאזוב. (שפתי צדיקים פר' מצורע)

גם בענוה מן הצורך למידה בינונית

גם בענוה מן הצורך למידה בינונית, שרוב ענוותנותו של אדם, גורם שיתרחק מעבודת ה' יתברך, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם ע"י תפילתו ותורתו שפע בכל העולמות, וגם המלאכים נזנין ע"י תורתו ^{ת"ת}, שאילו היה מאמין בזה, כמה היה עובד ה' בשמחה ובראה מרב כל, והיה נזהר בכל אות ותענה ומילה לאומרה כ"אית וכו', כי האדם ע"י מעשיו הטובים הוא דבוק בו ית' ממש.

(תולדות יעקב יוסף עקב)

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא מי לא יכל לו ויגע בכף ירכו, ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו וגו', על כן לא יאכלו בני"א את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה, כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה' (בראשית לב, כה).

ויל"ע למה נאסר לאכול את גיד הנשה, וכי זהו טעם שלא לאכול משום שנגע בכף ירך יעקב, ואולי אדרבה היה מקום לומר בדרך רמז שיאכלו את גיד הנשה כדי שיהיה לבני"א גיד הנשה בריא וחזק.

ועוד יל"ע בפסוק שם, ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, למה ביקש ממנו 'שלחני', וכי הוא שולח אותו לאיזה שליחות, והול"ל 'אלכה לדרכי כי עלה השחר'.

ועוד יל"ע בפסוק שם וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי, למה שאל אותו יעקב לשמו, ומה תועלת היה לו לדעת את שמו של המלאך.

עוד צריך להבין במה שפירש"י עה"פ ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך, וז"ל זהו שכתוב (הושע יב, ה) וישר אל מלאך ויזכל בכה ויתחנן לו, בכה המלאך ויתחנן לו, ומה נתחנן לו 'בית אל' ימצאנו ושם ידבר עמנו, המתן לי עד שידבר עמנו שם, ולא רצה יעקב, ועל כרחו הודה לו עליהן, וזהו ויברך אותו שם' שהיה מתחנן להמתין לו ולא רצה, עכ"ל.

דהיינו שהמלאך בכה והתחנן לפני יעקב אבינו ע"ה שיתן לו רשות ללכת, ואמר לו שהוא יברך אותו כאשר השי"ת יתגלה אליו בבית אל, ושם יודה לו על הברכות, אבל יעקב לא נתן לו רשות ללכת, ואמר לו שייברך אותו דוקא כאן ועכשיו. וצ"ב מה היה הויכוח ביניהם, למה רצה המלאך לברך אותו דוקא בבית אל, ולמה רצה יעקב שייברך אותו דוקא באותה שעה.

עוד יש לעיין במ"ש רש"י עה"פ 'שלחני כי עלה השחר', וצריך אני לומר שירה ביום. וצ"ב וכי שרו של עשו אומר שירה.

ואם ניתן להיאמר י"ל בניאור הפרשה, דהנה הכח של יעקב אבינו ע"ה היה אש שזרפת כנגד עשו

שמציאותו היא קש, כמ"ש (עובדיה א, יח) 'היה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דיבר',

וא"כ אם שרו של עשו נאבק עם יעקב אבינו ע"ה, הרי הוא יכול להשרף ברגע א' מרוב קדושתו של יעקב אבינו, ואיך בא להאבק כנגד יעקב אבינו.

וגם צ"ב על מה שכשראה שרו של עשו שאינו יכול ליעקב, ויגע בכף ירכו' רה"ל. ולכאנ"ו פלא על הגיד הנשה של יעקב, למה נתקעה, ולמה לא התחזקה מכח קדושתו של יעקב ולא לתור ממקומה, ואפי' אחר ששרו של עשו הכה על הגיד, היה הגיד מהויב לעמוד חזק כחומה ולא לזוז באופן שלא יסבול הצדיק שום הויק, ובודאי היה השי"ת מושיע ומגן.

ולכן היות שעשו לא הצליח כנגד יעקב כלל, ורק הגיד הנשה נמנעה מפני עשו הרשע, לכן לא יאכלו בני"א את גיד הנשה, משום שהניח שיהיה הויק לקודש הקדשים יעקב שלימיתא.

וי"ל שיעקב אבינו בודאי כוחו גדול היה וכנאבק לו שר בלול מאש וממים שרו של עשו והכניעו לגמרי, ושרו של עשו לא הצליח לפגוע בו, אך בכל זאת לא רצה להסתלק בלא כלום, לכן נגע בכף ירכו של יעקב, ומה סבל יעקב אבינו עד שישלח השי"ת את השמש שזרחה לו לצרמו לרפאות את צלעתו - 'שמש צדקה ומרפא בכנפיה'.

אך באמת כל הענין שנגע בכף ירכו, היה רק משום ששרו של עשו הרגיש שלא הצליח כלום במאבקו נגד יעקב במשך כל הלילה, ורצה מאוד בכל כוחו להזיק לו איזה הויק קטן בגיד הנשה, אבל בעצם המאבק בודאי היתה ידו של יעקב אבינו על העליונה, והכניעו באופן מוחלט ושלם, כפי שנאמר 'וירא מי לא יכול לו'.

ויתר על כן י"ל שכאשר נאבקו יעקב ושרו של עשו, לא זו בלבד ששרו של עשו לא הצליח להכניע את יעקב, אלא שיעקב הבט בו והזיק לו מאוד.

ובזה מובן היטב מה ששרו של עשו ביקש 'שלחני כי עלה השחר', ודקדקנו בלשון 'שלחני' הרי לא שלח אותו לשום שליחות, והול"ל 'אלכה לדרכי'.

ולחנ"ל י"ל ששרו של עשו ביקש ממנו 'שלחני' כלומר שלחני ותניח לי ללכת, ולא יכול לומר 'אלכה' כי אין לו אפשרות ללכת, כי יעקב אבינו הכניע בו ואחו בו ונאבק בו, ואם יעקב יסרב לו לא יוכל ללכת, ורק אם יעקב ישלחנו ויתן לו רשות ללכת אז יוכל ללכת.

ואת הדבר הזה ידע והבין שרו של עשו, שבודאי לא יתן לו יעקב ללכת אלא ימשיך להכות בו, והוא הרי ידע היטב לרמאות 'מי ציד בפיו' שהרי היה שרו של עשו הרשע, לכן בכה והתחנן 'שלחני', עד עכשיו נאבק בכה גדול, ולפתע משנה את טעמו והתחיל לבכות ולהתחנן, ואמר לו 'בית אל' ימצאנו ושם ידבר עמו, המתן לי עד שידבר עמנו שם, כלומר שיברך אותו בבית אל.

אך יעקב ידע והכיר היטב את רמאותו של עשו, וכל מה שהוא רוצה כעת הוא רק להסתלק ולברוח, ואח"כ לא יקיים הבטחתו ולא יברך אותו, ואיך יחפש אותו אח"כ שיברכנו, לכן לא הסכים יעקב בשום אופן, כי ידע שאי אפשר להאמין לשרו של עשו כלום, ואת יעקב אבינו קודש הקדשים אי אפשר לרמות, ובכח התורה הק' הצליח לנצח את כל הרמאים, וגם לבן הארמי וגם עשו הרשע לא הצליחו להזיקו.

[וגם כשנפגש יעקב עם עשו, וביקש עשו שיבוא עמו לשעיר, הבין יעקב שיתכן שעשו רוצה לעשות לו רעה בשעיר, וברמאותו מדבר אליו כעת בלשון אחוה, אך באמת 'מי ציד בפיו' ורוצה להזיקו, ולכן אמר לו יעקב בחכמה 'אתנהלה לאטי וגו' עד אשר אבא אל אדני שעיר' (ברכות לג, יד) ופירש"י הרחיב לו הדרך שלא היה דעתו ללכת אלא עד סוכות, כי אמר אם דעתו לעשות לי רעה ימתין עד בואי אצלו, ודחה אותו יעקב ואמר לו שיבוא לבקר אותו בהר שעיר בומן אחר, והוא לא הלך ואימתו ילך בימי המשיח, שנאמר (עובדיה א, כא) 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו', אך אז יהיה זה ביקור נפלא ביותר, והיתה לה' המלוכה, 'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'.]

וכעת רצה יעקב אבינו ששרו של עשו יודה לו על הברכות, כמו שפירש"י עה"פ 'לא אשלחך כי אם ברכתני', הודה לי על הברכות שברכני אבי שעשו

היזולא דצדיקאי

- יום שב"ט ט"ז כסלו – רבי מנחם קאליש מאמשינוב ב"ר יעקב דוד (תרע"ח) רבי יהושע יצחק יאר מזוריאונא ב"ר יעקב הורוויץ מבראד-אמנות ודעות (תר"א)
- יום א' י"ז כסלו – רבי שאול ידידיה אלעזר ב"ר ישראל טאוב ממוז'יץ (תש"ח) רבי יוסף יוזל ב"ר שלמה זלמן הורביץ - הסבא מנובהרדוק (תר"ס) רבי יהואל מיכל פיצ'ניק מבראד ב"ר דוד מטטעפן (תר"ס) רבי אברהם החסיד בן הרמ"ם ב"ר המספיק לעובדי ה' (ר' התקצ"ח) רבי ארי' לייב ב"ר יוסף דרשן מפוזנא (תצ"ד)
- יום ב' י"ח כסלו – רבי שמואל שמעלקא ב"ר משה לייב מסאטוב (תרע"ג) רבי ברוך ממעז'יבו ב"ר יהואל מיכל (תקצ"א)
- יום ג' י"ט כסלו – רבי ישראל מקראסילוב ב"ר נחמן מסקאל'ט (תרצ"ו) רבי אליעזר זאב ב"ר יצחק מראחוב-ר"ג רוזנבוים (תשנ"ט) רבי יוסף יצחק מאוורוטיש ב"ר מנחם מנדל מליובאוויטש (תרל"ז) – המגיד ממעז'יבוטש הרבי ה' דב בער ב"ר אברהם (תקל"א) רבי ישע' אב"ד נאחוד מיזלוב קאלוב ב"ר מרדכי בנעט אב"ד ניקל שבורג (תרצ"ו) רבי חיים צבי ערנוויץ אב"ד מאד ב"ר יעקב - קצה המטה על מט' א' ועוד (תרצ"ו) רבי ניסן חיים ראזנבוים מסיגעט ב"ר אליעזר זאב מקרעטשיניץ (תש"ח) רבי ארי' טייב ב"ר חלב חיים (תקצ"ב)
- יום ד' כ"י כסלו – רבי פינחס ב"ר יעקב הכהן שטיינר ב"ר בריית שלום (תרע"א) רבי מנחם נחום טווערסקי ב"ר מרדכי מטולטא (תשנ"ו) – רבי פייבוש מקרעטשיניץ ב"ר דב בער ב"ר משנת חממים (תקל"ה)

- רבי משולם פייבוש ב"ר אהרן משה הלוי הלר מז'בארז ב"ר יוסף דברי אמת (תקצ"ח)
- רבי בנימין זאב וואלף סג"ל מבאלטא ב"ר שמואל - תל' ר"פ מקארין (תקפ"א)
- רבי דב בער מאושיפיץ ב"ר דברי צדיקים (תקצ"ח)
- רבי אברהם ב"ר ישראל מאיר הח"ח (תרצ"ג)
- רבי ברוך האגרי ב"ר מנחם מנדל מוויז'ניץ ב"ר אמרי ברוך (תרל"ט)
- רבי יוחנן ב"ר דוד טברסקי מרחמסטריווקא - י"ם (תשמ"א) - שמעון בן יעקב אע"ה (ב אלפים שי"ח)
- רבי יוחנן פערלוב מקארלין ב"ר ישראל מסטאלין (תשס"ו)
- רבי צבי פסח פראנק ב"ר יהודה לייב (תשנ"א)
- רבי יעקב קאפל הויץ אב"ד ורודני תל' הנז"ל ועוד ב"ר צבי מאלטענקונשטאדט (תקצ"ו) רבי יוסף ב"ר בצלאל פרסבורג
- אב"ד מאטערסדורף - תפארת יוסף (תרפ"ד)
- רבי נפתלי הלברשטאם ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא - אילה שלוחה (תרצ"ד)
- רבי יעקב מאיר ב"ר חיים פאדווא מבריסק - מקור מים חיים (תרט"ו)
- רבי יוחנן ב"ר אליה אשכנזי ב"ר מעשיה (ת שפ"ז)
- רבי משה רוקח אב"ד זבאריש וזלאטשוב ב"ר אלעזר אמסטערדם הגאון ב' מעשה רוקח (תקס"ו)
- רבי פינחס מאוסטרדא ב"ר יעקב (תצ"י) יוסף (תקס"ו)
- רבי וואל אשכנזי מולאטשוב ב"ר משה דוד מטולטשאווא - שו"ת מהר"י אשכנזי.
- רבי אלעזר ב"ר משה אליקים בריעה מקוויז'ניץ (תרע"א)
- רבי יחזקאל ב"ר משה פאנעט ב"ר מנסת יחזקאל מדעש (תר"א)
- מגיד המישרים רבי שבתי בנימין ב"ר אריה יודלביץ (תשנ"ו)
- מגיד המישרים רבי שלום מרדכי ב"ר יצחק הכהן שבדודן (תשנ"ח)
- רבי חיים כסאד זקן רבני תימן (תשר"ח)

כתב השליה הקדוש בשם הוזה"ק: "מכאן נשמע, שהמתפלל צריך לפרש ולברר דבריו 'באר היטב', ולכן בקש יעקב מיד אחי ופירט מיד עשוי, אף שלא היה לו כי אם 'אח' אחד, ולא חשוב שהלא הקדוש ברוך הוא בחן ליבות ומה לי לפרט את הבקשה, אלא יעמוד לפני בוראו כבן המתחמא לפני אביו, ואז יפעל בתפילתו גדולות ונצורות.

*

מעשה שהיה, בעת מגורי הגר"ז מבריסק וצ"ל בזוילנא, היה זמן שנהג השלטון להחרים 'דירות' עבור קציני הצבא ופקידי הממשל, ובתמורה היו נותנים לבני הבית דירה מהותין לעיר. על כל דירה שהייתה ברשימת הצבא היו בני הצבא תולים מודעה על דלת הבית שייתכן ויצטרכו את דירתם, להיותם מוכנים אחר הודעתם בשנית - לעזוב את הבית תוך ארבעים ושמונה שעות. ביום מן הימים בהגיע אחד מכוני מבית המדרש וירא על השולחן 'מודעה' כזאת, ועוד אמר לו הגר"ז כי הודיעו להם שתמורת דירתם יקבלו בית מדור הרק - מהותין לעיר. החל הבן לחשוש, מה יהיה, האם נאלץ לעזוב את זווילנא המעשריה,

אותו היום יום שלישי וישלח' היה, ופתח הגר"ז תומש בראשית ואמר - לאחר שנאבק יעקב עם המלאך שרו

כוח התפילה

מהגה"צ המשפיע
רבי אלימלך בידרמן שליט"א

של עשו, אמר לו המלאך 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', ופירש"י, 'עם אנשים' - עשו ולבן, ולכאורה קשה, הרי עדיין לא נפגש יעקב עם עשו, ועדיין לא הוכרעה מלחמתם כלל וכלל, והאיך אמר לו המלאך - כי שרית ותוכל, אלא, צריך לומר, שכל מה שיארע כאן בהאי עלמא, אינו נקבע כי אם ממעיל, ואם ניצה יעקב את 'שרו של עשו' נחשב כמו שכבר הוכרעה המלחמה, וכבר אפשר לומר 'ותוכל' לו לעשו.

כמו כן לענייננו, אין להתייחס כלל למה שאומרים פקדי הצבא כאן בעולם, כי אם למה שאומרים בשמים, ואם מן השמים אמרו שנישאר בביתנו - לא יועיל להם כלל לשנות את הכרות מעלת

והעידו בני המשפחה, כי במשך אותם הימים הרבו בני הצבא לבוא ולבדוק את הדירה, והיו אך פתחו את דלתות הבית והחלו להכנס, מיד נסו משם כל עוד נפשם בכפם, על

וישאל יעקב ויאמר מה שמך, ויאמר למה זה תשאל לשמי יודעה הפליאה וכי מה היה ענין ליעקב לידע את שמו של שרו של עשו, האם הפץ היה להשתדך עמו וכדו', ועוד על מה ולמה האריך המלאך בתשובתו - 'למה זה תשאל לשמי', ולא אמר לו אין רצוני לספר את שמי, אלא, דהרי שרו של עשו הוא היצר המסית ומדיח, וידוע, 'דמהותו' של דבר נרמזו בשמו (עין יומא פג; רבי מאיר הח דייק בשמא).

וזה אשר שאלו יעקב 'מה שמך' - מה מהותך וכחך, שבו הינד מפיל ברשתך את ההמון מצאן קדשים, ויענהו 'שרו של עשו', מהותו - 'למה זה תשאל לשמי', שאני מכניס את האדם לבלבול הדעת והמת, שלא יעמוד להתבונן ולשאלו את עצמו, מדוע אעשה כך וכך, בדברים שלבסוף אתה רשע עליהם, וכיו"ב בשאלות התבוננות, כי אם יתבונן בר ישראל אפילו כמעט בקושיות העולים לו, לא ינהה אחריי כסומא בארובה.

עוד מהטעמיותו של היצר מצינו, כמו שביאר הרח"ק הקדושת ציון' מכאבוד ז"ע, שיעקב שאל את שרו של עשו הוא יצר הרע - 'מה שמך', ויענהו היצר, 'למה זה תשאל לשמי', לא אגלה לך את שמי, כי זהו כל תכסמי, שלא יכירו וידעו כי אני עומד מאחורי הדבר, ומטעה אני את באי עולם להראותם על מצווה שהיא עבירה, ועל עבירה שהיא מצווה.

שיחת קודש

המשך מעמ' ג'

מערער עליהם, שזה יתן תוקף גדול כפול ומכופל לברכות, שעשו בעצמו מודה על הברכות וחותם ע"ז,

זה כמו שהשונא מרים את ידיו ונכנע הכנעה גמורה ומוחלטת, ואת כל זה ציוה יעקב על שרו של עשו שיודה עכשיו על הברכות, ולא ירמהו ולא ידחה אותו לא למחר ולא לאחרי מחר, לא לזמן אחר ולא למקום אחר, אלא כאן ועכשיו ציוה עליו שיכנע הכנעה גמורה, ואם לא יסכים, לא יתן לו רשות ללכת.

ואז הוסיף יעקב אבינו ושאל אותו 'הגידה נא שמך', ובטעם הדבר י"ל, כי יעקב רצה להכניעו ויודה לו על הברכות, ואם אח"כ יהיה איזה צרות רח"ל, או היות שיש לו את השם כבר ידע יעקב איך 'לסדר' אותו ולהכניעו. אמנם לפי"ז צריך עיון למה בסופו של דבר הסכים יעקב שלא אמר לו השר את שמו, ואיך האמין אותו שאין כאן רמאות נוספת.

וי"ל דהנה כאשר ראה שרו של עשו שאין לו ברירה, ואי אפשר לרמות את יעקב אבינו, מי יש לו כח התורה והכמה אלקית, ואינו יכול ללכת מבלעדי רשותו של יעקב, לכן בעל כרחו בירכו והודה לו על הברכות. ונאמר 'ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אותו שם'. ופירש"י, 'למה זה תשאל - אין לנו שם קבוע משתנין שמויותינו, הכל לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים. והדבר פלא, וכי יש לו לשרו של עשו שליחות ומצוות, וגם צ"ב איך לפתע נהפך לבנו של שרו של עשו, ולפתע הוא מזדרז לומר שירה.

וי"ל דהנה בפרק שירה מובא שכל הבריאה אומרת שירה, וגם הכלבים אומרים שירה, הכלבים הם מסט' דס"מ רח"ל, וכמובן שהכל לפי הבחינות והדרכים שלהם, ואין לנו בזה שום השגה ואי

אפשר להשיג, אבל זה ברור שגם הם אומרים שירה מפני שכל הבריאה אומרת שירה.

ומה שאמר 'מצות עבודת השליחות', וכי הולך שרו של עשו לעשות 'מצוות' רחמנא ליצבן. ובתוה"ק יש פירושים עד אין סוף, שאם מן השמים עשו הולך למלחמה עם אומה אחרת, איזה עמלק אחר, או אם בשמים רוצים שעשו ינצה במלחמה ויכניע את אותה האומה, אוי מן השמים שולחים את שרו של עשו להכות את האומה השניה, ונותנים לו רשות להכות את אותה האומה. [ובאמת ענין זה שייך בכל אומה ולשון, אבל כעת המדובר אודות הטומאה והטינוף של עשו, רח"ל] וכענין שנאמר בסוף פרשת וישלח אודות מלכי ואלופי אדום 'וימת חושם וימלוך תחתיו הדד בן בדד המכה את מדין בשדה מואב ושם עירו עוית' (בראשית לו, לה). דהיינו שעשו יצא למלחמה כנגד מדין, ורצה הקב"ה שעשו ינצה את מדין, ושלח את שרו של עשו לנצה את מדין,

ולכן באותה שעה מי ש'מטפל' ועושה את רצון השי"ת הוא הדד בן בדד, נמצא שלפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים, היינו כאשר מן השמים מסכימים שעשו ינצה את עמלק השני.

ומעתה נשוב לענייננו, שמאותה שעה שיעקב אבינו הכניע לגמרי את שרו של עשו, והוא הוכרח לברך אותו ובעל כרחו הודה לו על הברכות, הרי זה כאילו כבר קיבל אישור חתום משרו של עשו שהוא עבד של יעקב, 'הוה גביר לאחיך וישתחוה לך בני אמך', ומעתה הדבר קבוע ומוחלט שיעקב הוא הראש והמלך ועשו הוא העבד והזנוב, ויעקב כבר אינו בחינת יעקב אלא בחינת ישראל, ברוממות ושדרה. וממילא כבר לא הוצרך יעקב לדעת את שמו, כי כיון שהודה שרו של עשו ליעקב אבינו על הברכות, הוא כבר בידו של יעקב אבינו ע"ה, ואין באפשרותו של עשו לעשות לו שום דבר לא טוב, וממילא כבר אין ליעקב אבינו שום צורך לדעת את שמו של המלאך. כי עשו הוא לגמרי בידו של יעקב, וכמו שמצינו בגמ' בסוף פ"ק דסוטה (ג, א) שחוששים בן דן שקל קולפא ומחייא ארישיה דעשו. ואינא במדרש (ילק"ש תהלים פג"ח) כשנשאו את

יעקב ממצרים להיקבר בארץ כנען, בא עשו ולא הניחו וקפץ נפתלי למצרים והביא שטר המערה לקבור את אביו, עד שהוא הולך בא לו חושים בן דן והיה חרש, כשדאה שהיו מונעין לקבור את יעקב, הכהו בידו על צוארו והתיו את ראשו, ונפלו שני אוזניו על מטתו של יעקב, ופתח עיניו וראה נקמה ושמה, הדא הוא דתניב 'שימח צדיק כי חזה נקם', ובה נתקיים מחיית טומאתו של אדום, ובענין מחיית עמלק, ונמצא שיעקב אבינו הצליח בעזרת השי"ת להתגבר על כל שונאיו ומבקשי נפשו, הוא הכניע את לבן הארמי, ואת עשו הרשע, ואת אליפז בן עשו.

ובהו יובן גם מה שיש לתמוה, איך יתכן שעשו הרשע שבא כנגד יעקב אבינו וארבע מאות איש עמו, וכפי שאמר המלאכים 'באנו אל אחיך אל עשו', ופירש"י שהיית אומר אחי הוא אבל הוא נהג עמך כעשו הרשע עודנו בשנאתו, איך יתכן שלפתע נהפך לבנו 'וישקהו' ויבכו' ונתגלגלו רחמיו.

והתשובה לזה היא שמאחר שיעקב אבינו הכניע לגמרי את שרו של עשו, לכן ממילא קיבל עשו הכנעה, כי הלא עשו תלוי בשר שלו, וכיון ששרו נכנע וחתם שעשו הוא עבד נכנע ליעקב אבינו, ממילא על אותו זמן שנפגשו נכנסה בו הכנעה, בין אם נפרש שזו היתה הכנעה אמיתית ובין אם נפרש שזו היתה הכנעה מזויפת, אך מ"מ לא הצליח לעשות ליעקב שום דבר רע, ונהפך לבנו לגמרי והוכרח לדבר עם יעקב בהכנעה ובדרך ארץ, כי מלאך רע בעל כרחו יענה אמן, ולכן 'וירץ עשו לקראתו ויחבקוהו ויפל על צוארו וישקהו ויבכו'. ובמהרה בימינו בזמן הגאולה, אז ניפטר לגמרי מכל הכח של עשו ואדום ומכל הטומאות, 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה', 'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'.

ויעזור ה' וירחם על כל כלל ישראל בכללות ובפרטות, הנה לא ינום ולא ישן שומרי ישראל, והשי"ת בעצמו ימחה את זכר עמלק לעולם, ויעביר מן העולם את כל הטומאות את כל עשו ואת כל אדום ואת כל לבן הארמי לעולם, וכל הרע יבוא על כל הגוים הרשעים ואך טוב וחסד לכל ישראל.